

ΠΑΝΟΣ ΖΥΓΟΥΡΗΣ - ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΝΑΣ 9-11 (2^{ος} όροφος) ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ:210-8259140-1-FAX: 210-8259235

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ

Επί του υποβληθέντος από την Δ.Ε.Υ.Α. προς την Ε.Δ.Ε.Υ.Α. υπ' αριθ. πρωτ. 791/03-08-2016 ερωτήματος,

ΘΕΜΑ: «Εάν οι εγκεκριμένες αποφάσεις (09/2003, 10/2003) είναι ακόμη σε ισχύ, διότι η επιχείρηση με την υπ' αριθ. 48/2015 απόφασή της έχει προβεί στην εφαρμογή των διατάξεων του Ν.4321/2015 «Ρύθμιση οφειλών τρίτων προς ΟΤΑ» με παράταση υποβολής αιτήσεων έως την 26/06/2015 δυνάμει Υπουργικής Απόφασης (ΦΕΚ Β' 946/26-05-2015), χωρίς όμως να αναιρέσει τις προγενέστερες αποφάσεις του Δ.Σ.;

Από τη στιγμή που παρήλθε η παραπάνω ημερομηνία παράτασης υποβολής αιτήσεων, μπορεί η επιχείρηση να συνεχίσει να εφαρμόζει τις υπ' αρ. 09/2003 και 10/2003 αποφάσεις του;»

Κατά τη γνώμη μου προσήκει η εξής απάντηση:

I. ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Όπως προβλέπεται στο ά. 6 παρ. 12 του ν.2307/1995 **«Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου, η οποία εγκρίνεται από το οικείο δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο μπορεί:** α) να καθορίζεται ειδικό τιμολόγιο ύδρευσης και αποχέτευσης για τους κατοίκους των δήμων ή κοινοτήτων ή συννοικισμών αυτών που μετέχουν στην επιχείρηση οι οποίοι εξυπηρετούνται με δικό τους δίκτυο ανεξάρτητο από το ενιαίο δίκτυο της επιχείρησης και β) να θεσπίζονται διαφορετικά τιμολόγια κατά περιοχές ανάλογα με τα εκτελούμενα έργα ή με το κόστος λειτουργίας των εγκαταστάσεων της περιοχής».

Σύμφωνα με το ν.4321/2015 ά. 1 παρ. 4 **«Στη ρύθμιση του παρόντος Κεφαλαίου υπάγεται επίσης το σύνολο των οφειλών που θα έχουν βεβαιωθεί έως τις 26.5.2015 προς ΟΤΑ α' και β' βαθμού και νομικά πρόσωπα αυτών, συμπεριλαμβανομένων των οφειλών που προκύπτουν από εισφορά σε χρήμα ή τη μετατροπή εισφοράς γης σε χρήμα των προς ένταξη ή και των ήδη ενταγμένων ιδιοκτησιών, [σύμφωνα με το ν. 1337/1983].**

Για τις οφειλές αυτές η σχετική αίτηση υποβάλλεται στην αρμόδια υπηρεσία του οικείου ΟΤΑ ή του οικείου νομικού προσώπου. «και εξετάζεται με ανάλογη εφαρμογή της παρ. 2 του άρθρου 170 του Ν.3463/2006, όπως ισχύει.»

Κατά το ά. 6 του ν.4321/2015 «Καταληκτική ημερομηνία υπαγωγής σε πρόγραμμα ρύθμισης

« 1. Η αίτηση για την υπαγωγή σε πρόγραμμα ρύθμισης του άρθρου 1 υποβάλλεται ηλεκτρονικά στη Φορολογική Διοίκηση μέχρι την 26η Μαΐου 2015. Μόνο σε περιπτώσεις που υφίσταται τεχνική αδυναμία διαδικτυακής υποστήριξης, η υποβολή αίτησης διενεργείται στην υπηρεσία της Φορολογικής Διοίκησης, ο προϊστάμενος της οποίας είναι αρμόδιος για την επιδίωξη της είσπραξης της οφειλής.»

Σύμφωνα με την ΚΥΑ ΠΟΛ.1110/26.5.2015 «Παράταση προθεσμίας υποβολής αίτησης για υπαγωγή στη ρύθμιση του ά. 1 και 15 του Ν.4321/2015: «Παρατείνεται η προθεσμία υποβολής αίτησης για υπαγωγή στη ρύθμιση των άρθρων 1 και 15 του Ν. 4321/2015, όπως ισχύουν, έως και την 26η Ιουνίου 2015».

Εν προκειμένω, ελήφθησαν οι αποφάσεις 9/2003 και 10/2003 του Δ.Σ. της Δ.Ε.Υ.Α. σύμφωνα με τις οποίες για τις οφειλές από το έτος 2003 και εφεξής, βάσει του ν.2307/1995 γινόταν ρύθμιση των οφειλών των καταναλωτών των συνδεδεμένων και ασύνδετων ακινήτων με το δίκτυο ύδρευσης-αποχέτευσης, προκειμένου να μειωθεί το χρέος της οφειλής των τόκων προς την επιχείρηση αλλά και να διευκολυνθούν οι καταναλωτές να ανταποκριθούν στην ένταξη της ρύθμισης των χρεών τους.

Ωστόσο, το ποσοστό των δημοτών που μας ενδιαφέρει δεν είχε υποβάλει αίτηση για ρύθμιση των χρεών τους και επομένως δεν είχαν ρυθμισθεί οι οφειλές τους βάσει των αποφάσεων 9/2003 και 10/2003.

Έτσι, ελήφθη η υπ' αριθ. 48/2015 απόφαση του Δ.Σ. της Δ.Ε.Υ.Α. η οποία επικαλούνταν τον μεταγενέστερο ν.4321/2015 προκειμένου η Δ.Ε.Υ.Α. να

προβεί σε ρύθμιση των οφειλών των τρίτων προς τους Ο.Τ.Α. Η καταληκτική προθεσμία υποβολής των αιτήσεων για ρύθμιση σύμφωνα με τον ανωτέρω νόμο μετά από την παράταση που δόθηκε δυνάμει της υπουργικής απόφασης ΠΟΛ.1110/26.5.2015 (ΦΕΚ Β' 946/26-05-2015) ήταν η 26/6/2015. Ωστόσο παρήλθε η παραπάνω ημερομηνία υποβολής των αιτήσεων χωρίς να υποβληθεί αίτηση από το ποσοστό των δημοτών το οποίο μας ενδιαφέρει εν προκειμένω και για το οποίο επιπλέον δεν είχαν ρυθμισθεί οι οφειλές κατά τη λήψη των αρχικών αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου 9/2003 και 10/2003.

Ερωτάται εάν εφόσον έχει παρέλθει η καταληκτική προθεσμία υποβολής των αιτήσεων για ρύθμιση σύμφωνα με τον ν.4321/2015, έχουν ισχύ οι προγενέστερες αποφάσεις του ΔΣ οι οποίες είχαν ως νομοθετικό έρεισμα το ν.2307/1995 και οι οποίες δεν είχαν αναιρεθεί από την υπ' αριθ. 48/2015 απόφαση του ΔΣ;

II. ΓΕΝΙΚΩΣ ΙΣΧΥΟΝΤΑ

Οι διοικητικές πράξεις ισχύουν τυπικά από την έκδοσή τους, ανεξάρτητα από το αν είναι κανονιστικές ή ατομικές (ΣΕ 2358/1988). Τα έννομα αποτελέσματα των πράξεων που δημοσιεύονται, δηλαδή, η εφαρμογή των ρυθμίσεων που θεσπίζουν, αρχίζουν από τη δημοσίευσή τους, δεδομένου ότι αυτή συμπίπτει με την έκδοση, εκτός εάν η πράξη ορίζει μεταγενέστερο (ΣΕ 1717/1988) ή προγενέστερο χρόνο έναρξης της ουσιαστικής ισχύος της, εάν τούτο επιτρέπεται.

Η ισχύς των διοικητικών πράξεων λήγει όταν: α) παρήλθε η χρονική περίοδος (προθεσμία) της ισχύος της, ή πληρώθηκε η διαλυτική αίρεση ή ο όρος που περιέχει η πράξη, στην περίπτωση δε πράξης που επιδέχεται μια

μόνον (και όχι διαρκή) εφαρμογή, με την εκτέλεση της ενέργειας ή παράλειψης που η πράξη επιβάλλει ή επιτρέπει, β) εκλείπει το αντικείμενο της πράξης, λόγω θανάτου του προσώπου που αφορά η πράξη, όταν αυτή έχει προσωποπαγή χαρακτήρα (π.χ. διορισμός, άδεια ασκήσεως ορισμένου επαγγέλματος), ή λόγω εξαφάνισης του πράγματος με το οποίο συνδέεται η ρύθμιση που περιέχει η πράξη, γ) καταργηθεί εν όλω ή εν μέρει είτε με νομοθετική διάταξη είτε με νεότερη πράξη αντίθετου ή διαφορετικού περιεχομένου, δ) ανακληθεί και η ανάκληση ενεργεί για το μέλλον ε) ο ενδιαφερόμενος παραιτηθεί εφόσον επιτρέπεται η παραίτηση.

Η **αχρησία** δηλαδή η μη εφαρμογή της διοικητικής πράξης για μεγάλο χρονικό διάστημα από τη Διοίκηση ή από τον ενδιαφερόμενο διοικούμενο, όταν η πράξη δεν περιέχει προθεσμία εφαρμογής της, δεν συνεπάγεται τη λήξη ισχύος της (ΣΕ 716/1969). Κατ' εξαίρεση όμως, μπορεί από την μακροχρόνια μη χρήση από τον διοικούμενο μιας διοικητικής άδειας, να συναχθεί παραίτησή του από την άδεια, η οποία συνεπάγεται και τη σιωπηρή κατάργηση της σχετικής πράξης.

Από τη λήξη της ισχύος των διοικητικών πράξεων διαφέρει η εν όλω ή εν μέρει εξαφάνισή τους εξ αρχής, που μπορεί να επέλθει i) με νομοθετική διάταξη ή ii) με την ακύρωσή τους με διοικητική πράξη (άσκηση ιεραρχικού ελέγχου ή διοικητικής εποπτείας) ή με δικαστική απόφαση ή iii) με διοικητική πράξη που ενεργεί αναδρομικά. Στην περίπτωση της εξαφάνισης, θεωρείται ότι η διοικητική πράξη ουδέποτε ίσχυσε.

Κατάργηση κανονιστικών διοικητικών πράξεων

Στην περίπτωση της κανονιστικής πράξης που εκδόθηκε βάσει νομοθετικής εξουσιοδότησης, η ολική ή μερική κατάργησή της με νεότερη κανονιστική πράξη ισοδυναμεί με νέα διαφορετική ρύθμιση του ίδιου θέματος και επιτρέπεται ελεύθερα, εφόσον εξακολουθεί να ισχύει η νομοθετική εξουσιοδότηση βάσει της οποίας εκδόθηκε η καταργούμενη πράξη, ή βάσει νεότερης νομοθετικής εξουσιοδότησης. Σύμφωνα με τη γενική αρχή της μη αναδρομικής ισχύος των διοικητικών πράξεων, η αναδρομική κατάργηση κανονιστικής πράξης με νεότερη κανονιστική πράξη εξαρχής δεν είναι επιτρεπτή (ΣΕ 1616/1972), εκτός αν υπάρχει ρητή σχετική πρόβλεψη στην εξουσιοδοτική διάταξη βάσει της οποίας εκδίδεται η νεότερη κανονιστική πράξη (ΣΕ 895/1977, 4914/1989). Όταν πρόκειται για κανονιστικές πράξεις που έχουν εκδοθεί βάσει του άρθρου 43 παρ.1 του Συντάγματος, η κατάργησή τους με νεότερη κανονιστική πράξη είναι πάντοτε δυνατή.

Η ανάκληση κανονιστικών διοικητικών πράξεων

Η ανάκληση αφορά πρωτίστως και κατά κανόνα στις ατομικές διοικητικές πράξεις. **Οι κανονιστικές πράξεις καταργούνται ή τροποποιούνται με νεότερη κανονιστική πράξη, η οποία εκδίδεται βάσει της ισχύουσας ή νεότερης νομοθετικής εξουσιοδότησης** (βλ. ενδεικτικά ΣτΕ 312/1979). Αυτό σημαίνει ότι παύουν να ισχύουν για το μέλλον. Η αναδρομική κατάργηση ή τροποποίηση κανονιστικής πράξης επιτρέπεται βάσει σχετικής ρητής νομοθετικής εξουσιοδότησης (βλ. ΣτΕ 2918/1984, 1818/2007, 501/2009. Βλ. και άρθρο 17 παρ. 2 του Ν. 2889/2001, Εθνικό Σύστημα Υγείας: «2. Η διευθέτηση της έννομης κατάστασης η οποία ανέκυψε ύστερα από την απόφαση ... 79/2001 του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου Επικρατείας, με την οποία ακυρώθηκε το αρ. 163/30.7.1999 ΠΔ περί ίδρυσης του Εφετείου Λαμίας, πρέπει να γίνει μέσα σε ένα τρίμηνο από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου με την έκδοση νέου ΠΔ, που είτε θα ανακαλεί το ιδρυτικό

του Εφετείου Λαμίας διάταγμα είτε θα το τροποποιεί είτε θα επανιδρύει το Εφετείο»). Σε ορισμένες περιπτώσεις, ωστόσο, γίνεται δεκτό ότι υφίσταται δυνατότητα ανάκλησης κανονιστικής πράξης, όταν η τελευταία είναι παράνομη, για λόγους ασφάλειας δικαίου, εντός σύντομου χρονικού διαστήματος (βλ. ΣτΕ 1542/1995). Έτσι, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι χωρεί ανάκληση κανονιστικής πράξης σε περίπτωση παρανομίας της πράξης όταν λόγοι ασφάλειας δικαίου καθιστούν αναγκαία την αναδρομική εξαφάνισή της από την έννομη τάξη.

Νομοθετική εξουσιοδότηση

Άσκηση κανονιστικής αρμοδιότητας βάσει νομοθετικής εξουσιοδότησης σημαίνει ότι το νομοθετικό όργανο αναθέτει με πράξη του, δηλαδή με νόμο, σε ορισμένο διοικητικό όργανο την αρμοδιότητα να θεσπίζει με κανονιστικές πράξεις του πρωτεύοντες κανόνες δικαίου, που ιδρύουν νέες υποχρεώσεις ή νέα δικαιώματα για τους διοικουμένους, και τους οποίους διαφορετικά θα θέσπιζε το ίδιο το νομοθετικό όργανο ως αποκλειστικά αρμόδιο. Η εξουσιοδότηση συνεπάγεται μετακίνηση αρμοδιότητας στο εξουσιοδοτούμενο όργανο, του οποίου οι αρμοδιότητες διευρύνονται κατά την έκταση και το περιεχόμενο. Με την εξουσιοδότηση, το εξουσιοδοτούμενο όργανο ασκεί την αρμοδιότητα ως δική του. Η νομοθετική εξουσιοδότηση ρυθμίζεται στις παραγράφους 2 και 4 του άρθρου 43 του Συντάγματος, διακρίνεται δε σε ειδική και γενική.

αα. Ειδική

Η παράγραφος 2 του άρθρου 43 αφορά την ειδική εξουσιοδότηση. Το πρώτο εδάφιο της διάταξης ορίζει ότι, ύστερα από πρόταση του αρμόδιου Υπουργού, επιτρέπεται η έκδοση κανονιστικών διαταγμάτων, με ειδική εξουσιοδότηση νόμου και μέσα στα όριά της. Η εξουσιοδότηση αυτή παρέχεται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Για να είναι συνταγματικώς

επιτρεπτή, πρέπει να είναι ειδική και ορισμένη. Κατά τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, ειδική είναι η εξουσιοδότηση όταν προσδιορίζει καθ' ύλην το αντικείμενό της, δηλαδή καθορίζει κατά τρόπο συγκεκριμένο τα θέματα που μπορούν να ρυθμιστούν με τις κανονιστικές πράξεις που θα εκδοθούν. Η ευρύτητα της εξουσιοδότησης, δηλαδή ο μεγάλος αριθμός περιπτώσεων τις οποίες η Διοίκηση μπορεί να ρυθμίσει κανονιστικώς, δεν επηρεάζει το κύρος της εφόσον τα θέματα είναι επαρκώς καθορισμένα. Η νομοθετική εξουσιοδότηση είναι ορισμένη όταν υπάρχουν επαρκή κριτήρια, γενικές αρχές, διδάγματα της κοινής πείρας και κατευθύνσεις που καθορίζουν κατά βάση το πλαίσιο της ρύθμισης των θεμάτων που αφορά [ΣΤΕ 2574/2009: «...ο ορισμένος χαρακτήρας της [νομοθετικής εξουσιοδότησης που παρέχεται από το άρθρο 18 παρ. 1 περιπτώσεις (α) και (β) του ν. 3475/2006, «Οργάνωση και λειτουργία της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης» (Α' 146)] προκύπτει από τους σκοπούς και τις περιεχόμενες στο νόμο γενικές κατευθύνσεις και γραμμές...» ΣΤΕ 4044/2008: «...[η εξουσιοδοτική διάταξη] είναι ... και ορισμένη, αφενός διότι στον ίδιο τον νόμο περιέχεται ήδη η ουσιαστική ρύθμιση των θεμάτων ... που ρυθμίζονται με τα άρθρα 7 και 12 του πδ/τος 77/2003 ... και αφετέρου διότι, ανεξαρτήτως του ότι για το συνταγματικό κύρος της νομοθετικής εξουσιοδότησης δεν απαιτείται, οπωσδήποτε, να διαγράφει η ίδια ή με παραπομπή σε άλλη διάταξη νόμου τις βασικές αρχές στο πλαίσιο των οποίων οφείλει να κινηθεί η Διοίκηση κατά την κανονιστική ρύθμιση των θεμάτων αυτών ... πάντως, εν προκειμένω, με τη διάταξη αυτή αλλά και τον Ν. 2338/1995 στο σύνολό του, παρέχονται οι γενικές κατευθύνσεις και αρχές για το περιεχόμενο των κανονιστικών ρυθμίσεων που θεσπίζονται, προς εκπλήρωση των σκοπών του άρθρου 15 παρ. 2 του Συντάγματος για εξασφάλιση, πλην άλλων, της υψηλής ποιοτικής στάθμης των τηλεοπτικών προγραμμάτων και της προστασίας της αξίας του ανθρώπου»]. Δεν απαιτείται όμως η εξουσιοδοτική διάταξη να διαγράφει η ίδια ή με παραπομπή σε άλλη διάταξη νόμου βασικές αρχές το

πλαίσιο των οποίων οφείλει να ακολουθήσει η Διοίκηση. Η νομοθετική εξουσιοδότηση είναι αντισυνταγματική όταν κρίνεται γενική και αόριστη, δηλαδή προβαίνει μόνο σε γενικό καθορισμό των αντικειμένων που μπορούν να μεταβιβαστούν χωρίς να προσδιορίζει την έκτασή τους, με συνέπεια να αφήνεται παντελώς στην κρίση της Διοίκησης η επιλογή των αντικειμένων αυτών, οι δε κανονιστικές πράξεις που έχουν εκδοθεί βάσει αυτής πάσχουν ακυρότητα [βλ. ΣτΕ Ολ 720/2008: *Περαιτέρω, για το συνταγματικό κύρος της νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως δεν απαιτείται οπωσδήποτε να διαγράφει η ίδια ή με παραπομπή σε άλλη διάταξη νόμου βασικές αρχές στο πλαίσιο των οποίων οφείλει να κινηθεί η Διοίκηση κατά την κανονιστική ρύθμιση των θεμάτων αυτών. Εξάλλου, ο δικαστικός έλεγχος της συνταγματικότητας της νομοθετικής εξουσιοδοτήσεως, όπως γενικότερα ο έλεγχος της συνταγματικότητας του νόμου γίνεται ενόψει των περιστατικών της υποθέσεως, λόγω του χαρακτήρα του ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων ως παρεμπόμπτος και επομένως αναφέρεται στη διάταξη του νόμου που αποτελεί τη συγκεκριμένη εξουσιοδότηση επί της οποίας στηρίζεται η συγκεκριμένη κανονιστική ρύθμιση (ΣτΕ Ολ 1466/1995...)]. Βλ. και ΣτΕ 3051/2014: η νομοθετική εξουσιοδότηση για να είναι νόμιμη, πρέπει να είναι ειδική και ορισμένη, δηλαδή να προβαίνει σε συγκεκριμένο προσδιορισμό του αντικειμένου της και να καθορίζει τα όριά της σε σχέση προς αυτό. Επομένως, η εξουσιοδοτική διάταξη δεν πρέπει να είναι γενική και αόριστη, ασχέτως αν είναι ευρεία ή στενή, αν περιλαμβάνει δηλαδή μεγάλο ή μικρό αριθμό περιπτώσεων τις οποίες η Διοίκηση μπορεί να ρυθμίσει κανονιστικώς βάσει της νομοθετικής εξουσιοδότησης. Η ευρύτητα, συνεπώς, της εξουσιοδότησης, εφόσον το περιεχόμενό της είναι ορισμένο, δεν επηρεάζει το κύρος της (ΣτΕ 2267, 2325/2013, Ολ 1210/2010, 11/1999, Ολ 1466/1995).*

Το δεύτερο εδάφιο επιτρέπει, κατ'εξαίρεση, την παροχή νομοθετικής εξουσιοδότησης και σε άλλα όργανα της Διοίκησης, υποδεέστερα του Προέδρου της Δημοκρατίας (Υπουργικό Συμβούλιο, Πρωθυπουργό, Υπουργό,

Δημοτικό Συμβούλιο, Σύγκλητο ΑΕΙ κ.λπ.). Εν προκειμένω, το Σύνταγμα τάσσει αυστηρότερες προϋποθέσεις ως προς το εύρος της εξουσιοδότησης, δεδομένου ότι με τον τρόπο αυτό τα όργανα της Διοίκησης, που μπορεί να είναι λιγότερο ή περισσότερο απομακρυσμένα από την πηγή της λαϊκής κυριαρχίας, περιβάλλονται με νομοθετικές, κατ'ουσία, αρμοδιότητες. Η κανονιστική αυτή αρμοδιότητα αφορά τη ρύθμιση ειδικότερων θεμάτων, η θεμάτων με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτήρα τεχνικό ή λεπτομερειακό.

Ερμηνεύοντας τους ανωτέρω όρους, η νομολογία δέχεται ότι ειδικότερα είναι τα θέματα που αποτελούν μερικότερη περίπτωση του θέματος που αποτελεί κύριο αντικείμενο της νομοθετικής ρύθμισης ή έχει λεπτομερειακό χαρακτήρα σε σχέση με τη βασική ουσιαστική ρύθμιση που περιέχεται στον νόμο. Απαιτείται, επομένως, στην περίπτωση αυτή, να περιέχει το νομοθετικό κείμενο όχι απλώς τον καθ' ύλην προσδιορισμό του αντικειμένου της εξουσιοδοτήσεως, αλλά, επί πλέον και την ουσιαστική ρύθμιση του, έστω και σε γενικό, ορισμένο, όμως, πλαίσιο σύμφωνα προς το οποίο θα ενεργήσει η Διοίκηση προκειμένου να ρυθμίσει τα μερικότερα θέματα (βλ. ενδ. ΣτΕ Ολ 1101/2002, Ολ 2815/2004). Χαρακτηριστικές περιπτώσεις συναφώς είναι ο προσδιορισμός του χρόνου προβολής των πολιτικών κομμάτων από τα ιδιωτικά ραδιοτηλεοπτικά μέσα κατά την προεκλογική περίοδο (ΣτΕ Ολ 3427/2010 (μειοψ.), ΣτΕ 4331/1996) και ο καθορισμός της τιμής εισιτηρίων στα καζίνα (ΣτΕ Ολ 4027/1998) που έχουν έχουν χαρακτήρα ειδικότερου θέματος. Η επιβολή στα μέλη των δικηγορικών συλλόγων εισφορών προς χάρη της εξυπηρέτησης σκοπών για τους οποίους έχουν συσταθεί ως νπδδ, με απόφαση της οικείας Γενικής Συνέλευσης ρυθμίζει ειδικότερο θέμα των μελών του Δικηγορικού Συλλόγου από την ίδια την Γενική Συνέλευση του Συλλόγου (ΣτΕ Ολ 4430/1984, 2274/1985). Βλ. αναλυτικά ΣτΕ 2536/2011: «*Ειδικότερο ... θέμα δεν μπορούσε στη συγκεκριμένη περίπτωση να αποτελέσει, κατά την έννοια του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος, ο καθορισμός των εγγράφων που αποδεικνύουν τις γενικές εμπορικές ή*

επαγγελματικές γνώσεις των «συνδεδεμένων αντασφαλιστικών διαμεσολαβητών», δεδομένου ότι η έννοια αυτή δεν καθορίζεται ούτε στο π.δ. 190/2006 ούτε στην Οδηγία 2002/92, αλλά μνημονεύεται απλώς ως όρος, χωρίς κανένα ειδικότερο προσδιορισμό, για πρώτη φορά στην εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 11 παρ. 3 β' του ν. 3557/2007. Συνεπώς, εφ' όσον για το θέμα αυτό δεν υπάρχει αρχική ρύθμιση ούτε στην οδηγία ούτε στο νόμο ή στο διάταγμα, αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει ... αντικείμενο νομοθετικής εξουσιοδότησης μόνο προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας». Βλ. και την απόφαση ΣτΕ 780/2014 για τη δερματοστιξία ως λόγο αποκλεισμού υποψηφίου από τον διαγωνισμό για την πρόσληψη ειδικών φρουρών: «η νομοθετική εξουσιοδότηση της παραγράφου 6 του άρθρου 9 του ν. 2734/1999, κατά το μέρος που αναθέτει τον καθορισμό «των λοιπών απαιτούμενων προσόντων» για την πλήρωση θέσεων ειδικών φρουρών στον Υπουργό Δημόσιας Τάξεως, είναι ειδική και ορισμένη, καθόσον καθορίζονται με αυτή, κατά τρόπο συγκεκριμένο, τα θέματα τα οποία είναι δυνατόν να ρυθμισθούν (πρβλ. ΣτΕ 2116/2009). Περαιτέρω ο καθορισμός των εν λόγω «λοιπών απαιτούμενων προσόντων» αποτελεί ειδικότερο θέμα που σύμφωνα προς την αναφερθείσα συνταγματική διάταξη μπορεί να ανατίθεται σε άλλο εκτός του Προέδρου της Δημοκρατίας όργανο της Διοικήσεως, δεδομένου ότι η ουσιαστική ρύθμιση του θέματος των προσόντων των ειδικών φρουρών περιέχεται κατά βάση στις αναφερθείσες διατάξεις του άρθρου 9 παράγραφος 5 του ν. 2734/1999 όπως ισχύει, η θέσπιση δε λοιπών προσόντων τους εν όψει των ειδικών καθηκόντων τους αποτελεί μερικότερο θέμα». Τέλος βλ. ΣτΕ Ολ 2404/2014: «από την διατύπωση της εξουσιοδοτικής διατάξεως του άρθ. 31α του ν. 2160 /1993, επιτρέπεται η επιβολή επί τη βάση αυτής, τελών ελλιμενισμού στα ελλιμενιζόμενα σε τουριστικούς λιμένες (Μαρίνες) σκάφη με αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της παρεμβαίνουσας εταιρείας «Μαρίνα Ζέας», που εγκρίνονται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης. Η παρεχόμενη προς τούτο

με την ως άνω διάταξη νομοθετική εξουσιοδότηση, κατά την έννοια της οποίας το ύψος των λιμενικών τελών καθορίζεται με βάση ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια λαμβανομένου όμως υπόψη και του κατά τα προαναφερόμενα δημόσιου σκοπού, στον οποίο αποβλέπουν οι διατάξεις αυτές, είναι ειδική και ορισμένη, δεν είναι δε αναγκαία για την πληρότητά της η πρόβλεψη συγκεκριμένων κριτηρίων, τρόπου υπολογισμού και λοιπών λεπτομερειών επιβολής των τελών εφ' όσον, κατά την έννοια της ως άνω διατάξεως, ο καθορισμός του ύψους των τελών γίνεται κατά τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας που εξαρτώνται από ποικίλες και μεταβαλλόμενες συνθήκες”.

Η κατά νομοθετική εξουσιοδότηση ρύθμιση θεμάτων σχετικών με την οργάνωση και την άσκηση ενός ατομικού δικαιώματος, όπως η άσκηση οποιουδήποτε επαγγέλματος που ανάγεται στην οικονομική ελευθερία μπορεί να είναι αντικείμενο διατάγματος και όχι υπουργικών αποφάσεων.

Τοπικά είναι τα θέματα που συνδέονται με ορισμένη τοπική κοινωνία. Έχει, συναφώς πάντως, κριθεί ότι θέματα σχετικά με την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος δεν έχουν τοπικό χαρακτήρα, όπως και η έγκριση πολεοδομικών σχεδίων, εκτός εάν πρόκειται για εντοπισμένες τροποποιήσεις [ΣτΕ Ολ 38/2013, 1731, 1732, 2101, 2102, 4065/2012, 2381, 4619/2011, 843/2009, Ολ 3661/2005: «...σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 24 του Συντάγματος, η έγκριση και τροποποίηση των πολεοδομικών σχεδίων οποιασδήποτε κλίμακας, και η θέσπιση με ρυθμίσεις κανονιστικού χαρακτήρα πάσης φύσεως όρων δομήσεως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ειδικότερο θέμα, κατά την έννοια του άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος ούτε θέμα τοπικού ενδιαφέροντος ή τεχνικού ή λεπτομερειακού χαρακτήρα. Συνεπώς οι ρυθμίσεις αυτές πρέπει να επιβάλλονται μόνον με την έκδοση προεδρικού διατάγματος...]. Δεν έχουν επίσης τοπικό χαρακτήρα η ίδρυση, η κατάργηση ή η συγχώνευση περισσότερων ΟΤΑ [ΣτΕ Ολ 38/2013].

Τεχνικό θέμα είναι ο καθορισμός των συχνοτήτων των ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών και οι τεχνικές προδιαγραφές τους [ΣτΕ 2501/2004, στην οποία διευκρινίζεται ότι ενόψει του ότι η επίμαχη εξουσιοδότηση αναφέρεται σε ρύθμιση τεχνικών θεμάτων, δεν απαιτείται, κατά το άρθρο 43 παρ. 2 του Συντάγματος, να διαγράφεται στον νόμο, έστω και σε γενικές γραμμές, η εν λόγω ρύθμιση (όπως στην περίπτωση των ειδικότερων θεμάτων)], ο καθορισμός ανώτατων ορίων διακύμανσης των τιμών των μετοχών που είναι εισηγμένες στην κύρια ή παράλληλη αγορά του χρηματιστηρίου, ο οποίος γίνεται ανά μετοχή ή κατηγορία μετοχών με βάση το μέγεθος της εταιρίας και τον όγκο των συναλλαγών κάθε μετοχής [ΣτΕ 3495/2006]. Τα θέματα έχουν λεπτομερειακό χαρακτήρα, όταν για τη ρύθμισή τους αρκεί η θέσπιση δευτερευόντων κανόνων δικαίου [ΣτΕ 1283/2012]. Βλ. και ΣτΕ ΟΛ 2307/2014: *“δεδομένου ότι τα αποσπάσματα των Μνημονίων, στα οποία αναφέρεται η διάταξη του άρθρου 1 παρ. 6 του ν. 4046/2012, αποτελούν διατάξεις τυπικού νόμου και ρυθμίζουν (με υψηλό βαθμό πληρότητας, όπως προκύπτει και από όσα εκτίθενται στις επόμενες σκέψεις) συγκεκριμένα ζητήματα εργασιακών σχέσεων και συλλογικής αυτονομίας, η παρεχόμενη με το τελευταίο εδάφιο της διατάξεως αυτής εξουσιοδότηση προς το Υπουργικό Συμβούλιο, έχουσα προφανώς την έννοια ότι το τελευταίο καλείται να ρυθμίσει τις σχετικές λεπτομέρειες εφαρμογής των παραπάνω ρυθμίσεων, είναι ορισμένη και εγκύρως, κατά το άρθρο 43 παρ. 2 του Συντάγματος, παρέχεται σε διοικητικό όργανο άλλο από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας”*.

Ενδιαφέρουσα είναι συναφώς η απόφαση ΣτΕ 4555/2013, με την οποία το Β΄ Τμήμα του ΣτΕ ακύρωσε την απόφαση της ΡΑΕ σχετικά με τις αριθμητικές τιμές των συντελεστών της μεθοδολογίας επιμερισμού του Ειδικού Τέλους Μείωσης Εκπομπών Αερίων Ρύπων (ΕΤΜΕΑΡ) ως ερειδόμενη σε αντισυνταγματική διάταξη νόμου. Το ΕΤΜΕΑΡ αποτελεί φόρο και δεν έχει χαρακτήρα ανταποδοτικού τέλους. Η εξουσιοδοτική διάταξη του άρθρου 143 παρ. 2 περ. γ΄ του Ν. 4001/2011, η οποία, αφενός, αναθέτει στον Υπουργό

ΠΕΚΑ να ορίσει τη μεθοδολογία διαμόρφωσης του ύψους του και, αφετέρου, παρέχει εξουσιοδότηση στη ΡΑΕ να καθορίσει τον συντελεστή του ανά κατηγορία βαρυνομένων, αντίκειται στο άρθρο 78 παρ. 4 του Συντάγματος (παραπομπή στην Ολομέλεια κατά το άρθρο 100 παρ. 5 του Συντάγματος) [Βλ. ΘΠΔΔ 1/2014, σ. 58, με σχόλιο Αικ. Ηλιάδου].

Ειδικότερο θέμα αποτελεί και η ενεργοποίηση ουσιαστικής νομοθετικής διάταξης: η ενεργοποίηση μιας ουσιαστικής ρύθμισης που περιέχεται στο ίδιο το νομοθετικό κείμενο αποτελεί «ειδικότερο», κατά την έννοια τού άρθρου 43 παρ. 2 του Συντάγματος, θέμα για την ρύθμιση του οποίου επιτρέπεται η παροχή εξουσιοδότησης προς άλλα όργανα της Διοίκησης εκτός του Προέδρου της Δημοκρατίας. Με τα δεδομένα αυτά, εφ' όσον με το αρθ. 3 παρ. 4 περ. γ (τελευταίο εδάφιο) του ν.2343/1995, το αρθ. 10 παρ. 20 του ν. 2753/1999 και το αρθ. 10 παρ. 3 του ν. 2771/1999 επιτράπη η επέκταση των αρμοδιοτήτων των εν λόγω Ελεγκτικών Κέντρων και στην έκδοση των φύλλων ελέγχου, των πράξεων προσδιορισμού φόρου και των λοιπών καταλογιστικών πράξεων και εξουσιοδοτήθηκε η κανονιστικώς δρώσα διοίκηση να ενεργοποιήσει, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, τη ρύθμιση αυτή, θεμιτώς από απόψεως τηρήσεως των όρων της παρ. 2 του άρθρου 43 του Συντάγματος εκδόθηκε η 1017350/5552/ΔΕ-Β/6.3.2001 απόφαση του Υπουργού των Οικονομικών, με την οποία ενεργοποιήθηκε η ανωτέρω ευχέρεια (ΣτΕ 1536/2015, 63/2012).

Με την απόφαση **ΣτΕ 4568/2015** κρίθηκε ότι ο λόγος ακύρωσης ότι η επιλογή του κανονιστικού νομοθέτη να προβεί, με την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης, σε υπερβολικά λεπτομερειακές ρυθμίσεις, καθορίζοντας εξαντλητικώς το περιεχόμενο του συμβατικού κειμένου και το ποσοστό της προκαταβολής καθώς και της αποζημίωσης της επιχείρησης σε περίπτωση καταγγελίας της σύμβασης από τον καταναλωτή, συνιστά υπέρβαση των ορίων της δοθείσης νομοθετικής εξουσιοδότησης, με την οποία χορηγήθηκε

στη Διοίκηση η αρμοδιότητα να προσδιορίσει τις γενικές μόνο κατευθύνσεις των όρων των σχετικών συμβάσεων είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Τούτο διότι οι εν λόγω ρυθμίσεις εμπíπτουν στο νοηματικό περιεχόμενο του αντικειμένου της εξουσιοδότησης («τύπος και όροι των συμβάσεων»), ενώ άλλωστε το γεγονός ότι οι σχετικές ρυθμίσεις είναι λεπτομερειακές είναι συμβατό τόσο με τη φύση της κατά την παρ. 2 του άρθρου 43 του Συντάγματος αρμοδιότητας της Διοίκησης να θέτει πρωτοτύπως, κατ' εξουσιοδότηση του νόμου, κανόνες δικαίου, όσο και με το περιεχόμενο της συγκεκριμένης εξουσιοδότησης της παρ. 9 του άρθρου 14 του ν. 2251/1994, όπου ρητώς αναφέρεται ότι με την οικεία υπουργική απόφαση μπορεί να ρυθμιστεί «και κάθε ειδικότερο θέμα και σχετική λεπτομέρεια». Περαιτέρω, ο λόγος ακυρώσεως ότι τα εν λόγω θέματα δεν συνιστούν πάντως περιεχόμενο της οδηγίας 2005/29 που μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο με τον ν. 3587/2007 είναι απορριπτέος, καθώς οι διατάξεις της προσβαλλόμενης απόφασης αποτελούν ρυθμίσεις του εσωτερικού δικαίου (πρβλ. ΣτΕ 931/2010), οι οποίες δεν επαναλαμβάνουν της ρυθμίσεις της οδηγίας, δεδομένου άλλωστε ότι η εν λόγω οδηγία δεν εμποδίζει τον εσωτερικό νομοθέτη να θεσπίσει για τα ζητήματα αυτά επιπλέον αυστηρότερες διατάξεις.

ββ. Γενική

Η παράγραφος 4 του άρθρου 43 προβλέπει την παροχή προς τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας εκτεταμένης νομοθετικής εξουσιοδότησης με νόμους που καθορίζουν σε γενικό πλαίσιο τα θέματα τα οποία θα ρυθμιστούν με κανονιστικά διατάγματα. Στην περίπτωση αυτή, ο εξουσιοδοτικός νόμος, που ονομάζεται νόμος-πλαίσιο, προέρχεται από την Ολομέλεια της Βουλής και πρέπει να καθορίζει τις γενικές γραμμές και κατευθύνσεις που θα ακολουθήσει η Διοίκηση κατά τη ρύθμιση των θεμάτων που περιλαμβάνονται στην εξουσιοδότηση καθώς και τα χρονικά όρια για τη

χρήση της εξουσιοδότησης [ΣτΕ 3947/2002. Μετά την πάροδο του χρονικού ορίου που προβλέπεται στον εξουσιοδοτικό νόμο-πλαίσιο δεν είναι πλέον δυνατή η χρήση της νομοθετικής εξουσιοδότησης ούτε για την τροποποίηση διατάξεων προεδρικού διατάγματος που έχει εκδοθεί δυνάμει αυτής. Η τροποποίηση είναι δυνατή είτε με τυπικό νόμο είτε με διάταγμα εκδιδόμενο δυνάμει νεότερης νομοθετικής εξουσιοδότησης (βλ. ΠΕ 606/1982)], δηλαδή για την έκδοση των σχετικών κανονιστικών πράξεων. Σε αντιδιαστολή προς τη γενική εξουσιοδότηση της παραγράφου 4, για την εξουσιοδότηση της παραγράφου 2 δεν απαιτείται χρονικός περιορισμός, εκτός εάν αυτός είναι αναγκαίο στοιχείο για να θεωρηθεί η εξουσιοδότηση ορισμένη.

Οι κανόνες που θέτει η Διοίκηση βάσει της κατά νομοθετική εξουσιοδότηση κανονιστικής της αρμοδιότητας πρέπει να βρίσκονται εντός των ορίων της εξουσιοδότησης. Τούτο σημαίνει, αφενός, ότι καλύπτουν μόνο τα θέματα για τα οποία παρεσχέθη κανονιστική αρμοδιότητα και, αφετέρου, ότι βρίσκονται σε αρμονία με τους κανόνες του εξουσιοδοτικού νόμου. Σε περίπτωση παράβασης της πρώτης υποχρέωσης συντρέχει υπέρβαση της νομοθετικής εξουσιοδότησης. Γίνεται δεκτό συναφώς ότι ο νόμος που κυρώνει αναδρομικά κανονιστική διοικητική πράξη η οποία εκδόθηκε χωρίς νομοθετική εξουσιοδότηση ή καθ' υπέρβαση αυτής είναι ανίσχυρος καθό μέρος ισχυροποιεί αναδρομικά τον κανόνα δικαίου που αυτή έθεσε κατά παράβαση του Συντάγματος, ενώ δεν θίγεται η ισχύς του νόμου για το μέλλον. Επομένως, η κυρούμενη πράξη παραμένει διοικητική μέχρι την έναρξη ισχύος του κυρωτικού νόμου και υπόκειται στον ευθύ ακυρωτικό έλεγχο του Συμβουλίου της Επικρατείας [ΣτΕ 3268, 2138/2001, 543/1999, Ολ 3596, 3597/1991. Βλ. συναφώς *Ε. Βενιζέλου*, Η στροφή της νομολογίας στο ζήτημα της νομοθετικής κύρωσης παράνομων κανονιστικών πράξεων (ΣτΕ 3596/91), ΤοΣ 1992, σ. 39, *Δ. Κοντόγιωργα-Θεοχαροπούλου*, Η παρέμβαση της εκτελεστικής λειτουργίας στις ακυρωτικές διοικητικές διαφορές, μέσω νομοθετικών ρυθμίσεων (η εξέλιξη της νομολογίας του ΣτΕ), εις *Δ.*

Κοντόγιωργα-Θεοχαροπούλου/Ε. Κουτούπα-Ρεγκάκου, Εμβάθυνση Δημοσίου Δικαίου, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2005, σ. 171, Ο. Παπαδοπούλου, Νομοθετική κύρωση κανονιστικών πράξεων: το χρονικό της νομολογιακής μεταστροφής, ΤοΣ 1992, σ. 51]. Εάν οι διατάξεις της κανονιστικής πράξης θεσπισθούν κατά παράβαση της εξουσιοδοτικής διάταξης, είναι ακυρωτέες. Η νομολογία δέχεται συναφώς ότι ο νόμος που κυρώνει αναδρομικά κανονιστική απόφαση που έχει μεν εκδοθεί εντός των ορίων της νομοθετικής εξουσιοδότησης αλλά κατά παράβαση αυτής είναι, κατ' αρχήν, ισχυρός και ως προς την αναδρομική του ισχύ, που ανατρέχει στον χρόνο δημοσίευσης της κυρουμένης απόφασης. Η αναδρομική όμως αυτή ισχύς δεν καταλαμβάνει εκκρεμείς δίκες, στις οποίες το κύρος της εν λόγω απόφασης ελέγχεται είτε ευθέως είτε παρεμπιπτόντως, επ' ευκαιρία προσβολής ατομικής πράξης στηριζομένης σε αυτήν, διότι αυτό θα συνιστούσε ανεπίτρεπτη επέμβαση του νομοθέτη στις δίκες, κατά παράβαση των άρθρων 4 παρ. 1, 20 παρ. 1 και 26 του Συντάγματος [ΣτΕ Ολ 3633/2004, ΣτΕ 338/2010].

γγ. Τυπική ισχύς

Από άποψη τυπικής ισχύος, οι κανόνες που θεσπίζονται με τις κανονιστικές πράξεις είναι ισοδύναμες προς τους κανόνες που θεσπίζει ο κοινός νομοθέτης. Είναι μάλιστα δυνατόν, όταν αυτό προβλέπεται ρητώς από την εξουσιοδοτική διάταξη ή συνάγεται σαφώς από αυτή, οι κανονιστικές πράξεις να τροποποιούν ή να καταργούν ευθέως ή εμμέσως, δηλαδή με ρύθμιση διαφορετικού περιεχομένου, νομοθετικές διατάξεις. Περαιτέρω, είναι δυνατόν να θεσπίζουν αποκλίσεις από γενικές αρχές του δικαίου και να έχουν αναδρομική ισχύ, εάν αυτό επιτρέπεται ρητώς από την εξουσιοδοτική διάταξη. Οι κανόνες που θεσπίζονται με κανονιστική πράξη μπορούν να τροποποιηθούν ή να καταργηθούν μόνον από διατάξεις νεότερων ομοίων πράξεων, εφόσον εξακολουθεί να υφίσταται η σχετική κανονιστική

αρμοδιότητα [Κατά τον *Ε. Σπηλιωτόπουλο*, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, όπ.π., αρ. περ. 173, η κατάργηση των κανονιστικών πράξεων επιτρέπεται ελεύθερα εφόσον εξακολουθεί να ισχύει η νομοθετική εξουσιοδότηση βάσει της οποίας εκδόθηκε η καταργούμενη πράξη ή βάσει νεότερης νομοθετικής εξουσιοδότησης], **ή από διατάξεις νεότερων νομοθετικών πράξεων** [βλ. το άρθρο 12 του Ν. 4014/2011, Περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 55 παρ. 3 του Ν. 4042/2012 (ΦΕΚ Α΄ 24). Επίσης άρθρο 2 του Ν. 3895/2010, Κατάργηση-συγχώνευση υπηρεσιών, οργανισμών και φορέων του δημόσιου τομέα (ΦΕΚ Α΄ 206), με το οποίο καταργείται το π.δ. 189/1996 (ΦΕΚ Α΄ 152) σχετικά με τη σύσταση και λειτουργία της Εταιρείας Διαχείρισης και Ανάπτυξης Τεχνολογικού Πάρκου Αττικής “Λεύκιππος Α.Ε.”, καθώς και το άρθρο 8 του ίδιου νόμου, με το οποίο καταργούνται το π.δ. 89/2004 (ΦΕΚ Α΄ 68) και οι υπουργικές αποφάσεις 397741/27.9.2001 (ΦΕΚ Β΄ 1289), 273789/27.7.2004 (ΦΕΚ Β΄ 1191) και 265249/17.3.2006 (ΦΕΚ Β΄ 390)] **ή κανονιστικών πράξεων που έχουν εκδοθεί βάσει νεότερης νομοθετικής εξουσιοδότησης. Η απλή κατάργηση της εξουσιοδοτικής διάταξης δεν συνεπάγεται αυτοδικαίως και την κατάργηση των κανονιστικών πράξεων που εκδόθηκαν βάσει αυτής, εάν δεν προκύπτει σαφής περί τούτου βούληση του νεότερου νομοθέτη** [ΣΤΕ 2361/2011, 1965/2010, 2260/2005, 3881/2004, ΓΝΜΔ ΝΣΚ 141/2012].(Μελέτη Ευγενίας Πρεβεδούρου, «Οι κανονιστικές πράξεις της Διοίκησης», 21-10-2013, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Επαμεινώνδας Σπηλιωτόπουλος, Τόμος Ι, σελ. 177-183).

III. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι η ισχύς της διοικητικής πράξης λήγει όταν:
α)παρήλθε η χρονική περίοδος (προθεσμία) της ισχύος της, ή πληρώθηκε η

διαλυτική αίρεση ή ο όρος που περιέχει η πράξη, στην περίπτωση δε πράξης που επιδέχεται μια μόνον (και όχι διαρκή) εφαρμογή, με την εκτέλεση της ενέργειας ή παράλειψης που η πράξη επιβάλλει ή επιτρέπει, β) εκλείπει το αντικείμενο της πράξης, λόγω θανάτου του προσώπου που αφορά η πράξη, όταν αυτή έχει προσωποπαγή χαρακτήρα (π.χ. διορισμός, άδεια ασκήσεως ορισμένου επαγγέλματος), ή λόγω εξαφάνισης του πράγματος με το οποίο συνδέεται η ρύθμιση που περιέχει η πράξη, γ) καταργηθεί εν όλω ή εν μέρει είτε με νομοθετική διάταξη είτε με νεότερη πράξη αντίθετου ή διαφορετικού περιεχομένου, δ) ανακληθεί και η ανάκληση ενεργεί για το μέλλον ε) ο ενδιαφερόμενος παραιτηθεί εφόσον επιτρέπεται η παραίτηση

Ως προαναφέρθη, οι κανόνες που θεσπίζονται με κανονιστική πράξη μπορούν να τροποποιηθούν ή να καταργηθούν μόνον από διατάξεις νεότερων ομοίων πράξεων, εφόσον εξακολουθεί να υφίσταται η σχετική κανονιστική αρμοδιότητα ή από διατάξεις νεότερων νομοθετικών πράξεων ή κανονιστικών πράξεων που έχουν εκδοθεί βάσει νεότερης νομοθετικής εξουσιοδότησης.

Εν προκειμένω, οι αποφάσεις 9/2003 και 10/2003 του Διοικητικού Συμβουλίου της Δ.Ε.Υ.Α. αποτελούν κανονιστικές διοικητικές πράξεις οι οποίες όμως έχουν καταργηθεί από νεότερη κανονιστική διοικητική πράξη (την απόφαση 48/2015 του Διοικητικού Συμβουλίου της Δ.Ε.Υ.Α.) η οποία στηρίζεται σε νεότερη νομοθετική εξουσιοδότηση (τον Ν.4321/2015) και η οποία ρυθμίζει διαφορετικά το ζήτημα της ρύθμισης των οφειλών των καταναλωτών σε σχέση με τις προγενέστερες υπ' αριθ. 9/2003 και 10/2003 αποφάσεις του Δ.Σ. της Δ.Ε.Υ.Α. επομένως οι εν λόγω αποφάσεις ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΑΝΑΒΙΩΣΟΥΝ ΚΑΘΟΣΟΝ ΕΧΕΙ ΜΕΣΟΛΑΒΗΣΕΙ ΣΙΩΠΗΡΗ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΟΥΣ. Επομένως, έχει παύσει η ισχύς τους καθώς η κατάργηση αποτελεί έναν από τους τρόπους παύσης της ισχύος των

διοικητικών πράξεων και η επιχείρηση ΔΕΝ μπορεί να συνεχίσει να εφαρμόζει τις εν λόγω αποφάσεις του ΔΣ (9/2003, 10/2003).

Αθήνα, 07/09/2016

Ο γνωμοδοτών δικηγόρος

Πάνος Ζυγούρης